

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/110
KARAR NO : 2021/158
KARAR TR : 05/04/2021

ÖZET: Davacının satın aldığı araca yurtdışı olarak kaçak olarak ithal edilmiş olması nedeniyle mahkeme kararı ile el konulmasında gümrük denetimleri yetersiz kalan davalı idarenin kusurlu olduğu ileri sürülerek, maddi zararın el konulma tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili istemiyle açılan davanın, ADL YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M.D.
Vekili : Av. Z.A.B.
Davalılar: 1- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Vekili : Av. .M.
2- İçişleri Bakanlığı
Vekili : Av. A.N.A.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, davacının mülkiyetinde olan ve Otoahinler Akaryakıt İnş. Emi. Tur. San. Ve Tic. Ltd. Şti adına tescilli serbest dolaşıma giri beyannamesiyle ithal edilen 06 plakalı araca Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Kaçakçılık ve Örgütlü Suçlar Soruşturma Bürosunca yürütülmekte olan 2017/56611 Soruşturma numaralı dosya kapsamında, Ankara 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 22/11/2017 tarihli ve D. 2017/9495 sayılı dosyası ile fiilen el konulduğu, davalı idarelerin hizmet kusuru olduğu ileri sürülerek el koyma işleminden dolayı u ramı olduğu iddia ettiği zarara karşılık olarak 93.750 TL araç bedelinin, 5.000 TL manevi tazminat ve 5.677 TL araç kiralama bedelinin yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı Gümrük ve Ticaret Bakanlığı vekili, süresi içinde verdiği savunma dilekçesinde, davanın adli yargı yerinde çözülmesi gerektiğinden bahisle görev itirazında bulunmuştur.

II. UYU MAZLIK MAHKEMESİNİN KARARINA İTİRAZININ KABULÜ VE YURTDIŞI İTHALİ GERÇEKLEŞTİRİLEN HER TÜRLÜ EYANIN İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİNE VE BEYAN

A. İdari Yargıda

3. Kocaeli 2. Daire Mahkemesinin 19/09/2019 tarihli ve E.2019/406, K.2019/894 sayılı dosyasında, davada, Gümrük Kanunu'nun yüklediği görev tanımı içerisinde yurtdışı olarak ithali gerçekleştirilen her türlü eyanın ilgili mevzuat hükümlerine ve beyan

edilen özelliklere uygunluğunun denetiminin yapılması ve gerekli müeyyidelerin uygulanmasını yerine getirmekle yükümlü olan davalı idarelere davacının satın aldığı malın ve hizmetlerin, davacının manevi varlığını etkileyen, manevi zarara yol açan yönü bulunmadığı anlaşıldığından, bu tazminat talebinin reddi gerektiği sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle, davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine karar verilmiştir, bu karara karşı davalılar vekilleri tarafından istinaf isteminde bulunulmuştur.

4. İstanbul Bölge İdare Mahkemesinin 10. İdare Dava Dairesinin 10/09/2020 tarihli ve E.2020/152, K.2020/1155 sayılı dosyasında, davalı idarelerden Ticaret Bakanlığı'nca (Eski Gümrük ve Ticaret Bakanlığı) süresinde verilen birinci savunma dilekçesinde, Mahkemenin görevsiz olduğu, adli yargının görevli olduğu yönünde görev itirazında bulunulduğu halde İdare Mahkemesince, görev itirazı hakkında herhangi bir karar verilmeksizin istinafa konu kararın verildiği anlaşılmış olup, bu nedenle ilk derece Mahkemesi kararında usul hükümlerine uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle, davalı idarelerin istinaf başvurularının kabulüne, Kocaeli 2. İdare Mahkemesinin 19/09/2019 tarihli ve E.2019/406, K.2019/894 sayılı kararının kaldırılmasına, dosyanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanun'unun 45. maddesinin 5. fıkrası uyarınca yeniden bir karar verilmek üzere Mahkemeye gönderilmesine karar verilmiştir.

5. Kocaeli 2. İdare Mahkemesinin 06/11/2020 tarihli ve E.2020/1336 sayılı dosyasında, 2918 sayılı Kanun'da yer alan hukuki sorumlulukla ilgili kuralların uygulanacağı davalarla sınırlı biçimde görevli yargı yerinin belirlendiği; dolayısıyla görevli yargı yeri belirlenirken, söz konusu Kanun'da motorlu araçların verdiği zararlarla sınırlı biçimde düzenlenen sorumluluk kurallarının, dava konusu uyuşmazlığın uygulanamayacağı ortada olduğu; uyuşmazlığın görüm ve çözümünün idari yargının görev alanında kaldığı sonuç ve kanaatine varıldığı gerekçesiyle, davalı idarenin görev itirazının reddine karar verilmiştir.

6. Davalı Ticaret Bakanlığı vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

7. Dava konusu olayda, davacının zararına sebebiyet veren eylemler, Gümrük Müdürlüğü'nde görevli memurlar tarafından araç ithalat ve tescil işlemlerinin hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilmesi sebebiyle, kamu görevlilerinin kusurundan kaynaklanan ve idari hizmetin kötüleşmesi kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de, davaya konu zarardan doğan sorumluluğunun 2918 sayılı Kanun'unun 5., 20., 22 ve Bu Kanun'un uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 29., 30 ve 31. maddelerinde düzenlenen araçların tesciline ilişkin hükümlere aykırı hareket edilmesinden kaynaklandığı, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinde de, madde ayırımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümleneceğinin açıkça belirtildiği; bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ilişkin sorumluluk hükümlerini düzenleyen diğer kanunlara nazaran özel nitelikte olduğu ve bu nedenle kamu görevlilerinin eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyuşmazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerektiği sonucuna varıldığı; Uyuşmazlık Mahkemesinin emsal kararlarında da 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan sorumluluk davalarını kapsadığı ve Kanun'un, trafikle ilgili kuralları, artları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kurulları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile, çalışmaları usullerini kapsadığı, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından doğan sorumluluk

davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli oldu u" denilmek suretiyle bu tür davaların çözümünde adli yargının görevli oldu unun vurgulandı ı; somut olaya ili kin davanın da özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerekti i gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 10 ve 13. maddeleri gere ince, olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılmasına, dosyanın Uyu mazlık Mahkemesi Ba kanlı ına gönderilmesine karar vermi tir.

III.BA SAVCILIK DÜ ÜNCES

8. Uyu mazlık Mahkemesi Ba kanlı ınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Danı tay Ba savcısının da yazılı dü üncesi istenilmi tir.

9. Uyu mazlık konusu olayda, davalı Ticaret Bakanlı ının yasa ile kendisine verilmi bulunan görevleri gere i gibi yerine getirmedi i ileri sürülmekte olup; görevin hiç veya gere i gibi yerine getirilmemesinin hizmet kusuru niteli inde oldu u; idarenin hizmet kusurundan do an zararlardan dolayı, dari Yargılama Usulü Kanununun 2/1-b maddesi gere ince dareye kar ı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekti i gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 13. Maddesi uyarınca yapılan ba vurunun reddi gerekti i yolunda dü ünce vermi tir.

IV. LG L HUKUK

A. Mevzuat

10. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun " ç i leri Bakanlı ının görev ve yetkileri" ba lıklı 5. maddesi (Ba lı ı ile Birlikte De i ik:6/12/2019-7196/39 md.) öyledir:

"a) Araçları, bu Kanuna göre araçlarda bulundurulması gerekli belge ve gereçleri, sürücüleri ve bunlara ait belgeleri, sürücülerin ve karayolunu kullanan di er ki ilerin kurallara uyup uymadı nı, trafik düzenlemelerinin ve çe itli tesislerin bu Kanun hükümlerine uygun olup olmadı nı denetlemek.

b) Duran ve akan trafi i düzenlemek ve yönetmek.

c) El koydu u trafik kazalarında trafik kaza tespit tutana ı düzenlemek.

d) Trafik suçu i leyenler hakkında tutanak düzenlemek, gerekli i lemleri yapmak ve takip etmek.

e) Trafik kazası neticesinde hastalanan veya yaralananların bakımlarını sa layacak tedbirlerin süratle alınmasına yardımcı olmak ve yakınlarına haber vermek.

f) Araçların tescil i lemlerini yaparak belge ve plakalarını vermek.

g) Sürücülerin belgelerini vermek.

h) Ülke çapında ta itların ve sürücülerin sicillerini tutmak, bunlara ili kin teknik ve hukuki de i iklikleri i lemek, i lettirmek, istatistiksel bilgileri toplamak ve de erlendirmek.

i) Trafik kazalarının olu nedenleri ile ilgili tüm unsurları kapsayan istatistik verileri ve bilgilerini toplamak, de erlendirmek, sonuçlarına göre gereken önlemlerin alınmasını sa lamak ve ilgili kurulu lara teklifte bulunmak.

j) Hasar tazminatı ödemelerini hızlandırmak amacıyla sigorta irketlerince istenecek gerekli bilgi ve belgeleri vermek.

k) Ayrıca bu Kanunla ve bu Kanuna göre çıkarılmı olan yönetmeliklerle verilen di er görevleri yapmak.

Sürücülere ait bilgilerde meydana gelebilecek de i iklikler ve araçlar üzerinde meydana gelebilecek teknik veya hukuki de i iklikler ile haciz, rehin, ihtiyati tedbir ve belge iptali gibi kısıtlayıcı erhlerin; elektronik ortamda tutulan siciller üzerine i lenmesi ve kaldırılması i lemleri, bu de i iklik veya erhler karar veren yargı ve icra birimleri ile kamu kurum veya kurulu ları tarafından elektronik sistemle yapılabilir. Sürücü belgesi ve tescil i lemlerine esas te kil edecek bilgiler, ç i leri Bakanlı ı tarafından ilgili kamu kurum

veya kurulu larından elektronik sistemle temin edilebilir veya kanunlardaki istisnalar hariç olmak üzere bu amaçla sınırlı olarak payla ılabilir. Bu fıkraya ili kin usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

Bu maddedeki görev, yetki ve sorumluluklara ait di er esaslar ile trafik kurulu larının, çalı ma ekil ve artları, görevlendirilecek personelin nitelikleri, seçimi, çalı ma usulleri, görev, yetki ve sorumluluklarına ait esaslar ç i leri Bakanlı unca çıkarılacak yönetmelikte belirtilir."

11. Aynı Kanunu'nun "Araçların satı , devir ve tescili ile bu i lemlerle ilgili yetki ve sorumluluk" ba lıklı 20.maddesi öyledir:

"Tescil süreleri, satı ve devirler, noterlerin sorumlulu u ile ilgili esaslar unlardır:

a) Araç sahipleri,

1-(De i ik: 13/2/2011-6111/55 md.) Tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; bunların hurda durumuna gelmesi hâlinde ise bir ay içinde tescilin silinmesi için ilgili trafik tescil kurulu una veya Emniyet Genel Müdürlü ünün belirleyece i kamu kurum veya kurulu ları ile gerçek veya özel hukuk tüzel ki ilerine ba vurmak,

2- (De i ik: 2/4/1998 - 4358/3 md.) Tescilin yapılması veya silinmesi için vergi kimlik numarası ile yönetmelikte belirtilen bilgi ve belgeleri sa lamak,

Zorundadırlar.

a) Araçların giri i lemlerini yapan gümrük idareleri bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kurulu una bildirmekle yükümlüdürler.

c) Tescil belgesi, aracın ba kasına satı veya devrine, hurdaya çıkarılmasına veya araçta, yönetmelikte belirtilen niteliklerin de i mesine kadar geçerli sayılır.

d) (De i ik: 24/12/2009-5942/1 md.) Tescil edilmi araçların her çe it satı ve devirleri, satı ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu ta itlar vergisi, gecikme faizi, gecikme zammı, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadı unun tespit edilmesi ve ta it üzerinde satı ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmi tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılır. Noterler tarafından yapılmayan her çe it satı ve devirler geçersizdir.

Satı ve devir i lemi, siciline i lenmek üzere üç i günü içerisinde ilgili trafik tescil kurulu u ile vergi dairesine bildirilir. Bu bildirimle birlikte alıcı adına trafik tescil i lemi gerçekleştirilmi sayılır. Satı ve devir tarihi itibariyle, 197 sayılı Motorlu Ta itlar Vergisi Kanunu hükümleri uyarınca eski malikin vergi mükellefiyeti sona erer, yeni malikin vergi mükellefiyeti ba lar.

Yapılan satı ve devir i lemi üzerine noterler tarafından yeni malik adına bir ay süreyle geçerli tescile ili kin geçici belge düzenlenir.

197 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde yer alan sorumluluk hükümleri saklı kalmak kaydıyla, anılan maddede ve bu bentte yer alan isteme ve bildirmeleri elektronik ortamda yaptırmaya ve bu konuda yükümlülük getirmeye, elektronik bildirmelere ili kin usul ve esasları belirlemeye Gelir daresi Ba kanlı ı ve Emniyet Genel Müdürlü ü yetkili olup, bu kurumlar satı , devir ve tescile ili kin i lemlerin gerçekleştirilmesi için gerekli elektronik veri akı unı sa larlar. Satı ve devir i lemlerini yapanlarbu i lemler sırasında edindikleri bilgileri if a ettikleri takdirde Türk Ceza Kanununun 239 uncu maddesi uyarınca cezalandırılırlar.

Satı ve devir i lemlerinin bildiriminden itibaren bir aylık süre içerisinde ilgili trafik tescil kurulu u veya Emniyet Genel Müdürlü ünün uygun gördü ü kamu kurum veya kurulu ları tarafından yeni malik adına tescil belgesi düzenlenerek elden veya posta aracılı ıyla teslim edilir. Tescil belgesinin bir ay içerisinde teslim edilememesi halinde yeni malike sorumluluk yüklenemez.

Bu bentte düzenlenen satı ve devir i lemleri her türlü harçtan, bu i lemlere ili kin düzenlenen kâ itlar damga vergisi ve de erli kâ it bedellerinden istisnadır. Trafik tescil kurulu unda yeni malik adına yapılacak tescil nedeniyle düzenlenmesi gereken de erli

kâ ıtların bedelleri, satı ve devir esnasında noterler tarafından tahsil edilir ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 119 uncu maddesi uyarınca beyan edilerek ödenir. Bu bentte yer alan i lemler sebebiyle noterlere herhangi bir pay veya aidat ödenmez.

1512 sayılı Kanunun 112 nci maddesi uyarınca belirlenen ücret uygulanmaksızın satı ve devre ili kin her türlü i lem kar ılı unda toplam 20 Türk Lirası maktu ücret alınır. Söz konusu ücret, her takvim yılı ba undan geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan ücret tutarının o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden de erleme oranında artırılması suretiyle hesaplanır.

Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, milli emlak müdürlükleri ile di er yetkili kamu kurum ve kurulu ları tarafından satı ı yapılan araçların satı tutana mın bir örne i aracın kayıtlı oldu u trafik tescil kurulu larına üç i günü içerisinde gönderilir. Aracı satın alanlar gerekli bilgi ve belgeleri sa layarak ilgili trafik tescil kurulu undan bir ay içerisinde adlarına tescil belgesi almak zorundadırlar. Alıcıların tescil belgesi almak için süresinde ba vurmamaları halinde bu araçları alıcıları adına re'sen kayıt ve tescil ettirmeye Emniyet Genel Müdürlü ü yetkilidir.

Bu bendin uygulanmasına ili kin usul ve esasları belirlemeye ç i leri ve Maliye Bakanlıkları yetkilidir.

e) (De i ik: 24/12/2009-5942/1 md.) Araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafı hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130 Türk Lirası, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise her bir i lem için 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilir. Tescil yapılmadan trafi e çıkarılan araçlar, tescil yapıluncaya kadar trafikten men edilir." denilmek sureti ile ülkeye gümrük kanalı ile giri yapan araçların ilk tescil i lemlerinin araç sahiplerinin gümrükten geçi i yapılan araçların tescili için gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; ilgili trafik tescil kurulu una veya Emniyet Genel Müdürlü ünün belirleyece i kamu kurum veya kurulu ları ile gerçek veya özel hukuk tüzel ki ilerine ba vurmaları gerekti i, bu sırada araçların giri i lemlerini yapan gümrük idarelerinin bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kurulu una bildirmekle yükümlü oldukları, tescil edilmi araçların her çe it satı ve devirlerinin, satı ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu ta ıtlar vergisinin, gecikme faizinin, gecikme zammının, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadı ının tespit edilmesi ve ta it üzerinde satı ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmi tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılaca ı ve araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafı hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130 Türk Lirası, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise her bir i lem için 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilece i ve tescil yapılmadan trafi e çıkarılan araçların tescil yapıluncaya kadar trafikten men edilece i hükme ba lanmı tır.

12. Aynı Kanun'un "Belge ve plaka vermeye yetkili kurulu lar" ba lıklı 22. maddesinde; Yönetmelikte gösterilen esaslara göre: Birinci fıkrada bentler halinde sayılan istisnalar haricinde kalan araçlara ili kin tescile yönelik i lemlerin Emniyet Genel Müdürlü ü veya ba lı trafik tescil kurulu larınca yapılaca ı, Emniyet Genel Müdürlü ünün ilk tescili yapılacak araçların tesciline esas te kil edecek i lemleri elektronik ortamda bilgi payla ımı yoluyla yapaca ı düzenlenmi tir.

13. 2918 sayılı Kanun'un 19.1.2011 günlü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle de i ik 110. maddesinde "...bu Kanundan do an sorumluluk davaları, adli yargıda görülür" Geçici 21. maddesinde de "Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının göreve ili kin hükmü, yürürlü e girdi i tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek dare Mahkemesinde açılmı bulunan davalara uygulanmaz" denilmek sureti ile 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan zararların tazmini

istemi ile açılacak sorumluluk davalarında adli yargı yerlerinin görevli olacağı ayrıca ve açıkça belirtilmiştir.

B. Yargı Kararları

14. 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3.Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2.Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, u gerekçesi ile anılan kuralı Anayasa'ya aykırı görmemi ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir:

"... Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve idari yargı ayırımına gidilmemi ve idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin askeri kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete elverişli olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlenmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözümlenmesinin hızlandırıldığı ve bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu Eridi Üzerindeki Araç Trafik İnden Kaynaklanan Sorumlulukların, Özel Hukuk Alanına Girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. Daire tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılmasında söz konusu olmadıkları gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2.,125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir..." (Any. Mah. nin 26.12.2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararı; R.G. 27.3.2014, Sayı: 28954, s.136-147.)

V. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk inceleme

15. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/04/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin, anılan Kanun'un 10/2 maddesinde öngörülen yöntemine uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başısavcısına, 10. maddede öngörülen biçimde, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldı ve usule elverişli herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

16. Raportör-Hakim Gül en AKAR PEHL VAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ 'nin davada adli yargının, Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülü p dü ünüldü:

17. Dava, davacının satın aldı ı 06 BC 6868 plakalı araca yurt dı ından kaçak olarak ithal edilmi olması nedeniyle mahkeme kararı ile el konulmasında gümrük denetimleri yetersiz kalan davalı idarenin kusurlu oldu u ileri sürülerek, maddi zararın el konulma tarihinden itibaren i letilecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili istemiyle açılmı tır.

18. Anayasa Mahkemesinin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, Kanun koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebilece ine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan do an tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadı na dair olup, esas itibariyle görev konusunda verilmi bir karardır ve Anayasa'nın 158 inci maddesi uyarınca, ba ta Uyu mazlık Mahkemesi olmak üzere di er yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesinde dir.

19. Bu durumda, 2918 sayılı Kanun'un 19/01/2011 tarihinde yürürlü e giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesinin i aret edilen kararı gözetildi inde, bahsi geçen Kanun maddesinin 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan sorumluluk davalarını kapsadı ı ve Kanun'un, trafikle ilgili kuralları, artları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kurulu ları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalı ma usullerini kapsadı ı, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından do an sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli oldu u; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerekti i sonucuna varılmı tır.

20. Her ne kadar, dava konusu olayda davacının zararına sebebiyet veren eylemler, dava dı ı ki ilerin hileli i lemleri ile idare yanıtılarak trafi e tescilleri için gerekli i lemlerin hukuka aykırı ekilde gerçekleştirilmesi sebebiyle, idare çalı anlarının kusurundan kaynaklanan ve idari hizmetin kötü i lemesi kapsamında de erlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de; davaya konu zarardan do an sorumlulu un 2918 sayılı Kanun'un ve bu Kanun'un uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeli i'nin araçların tesciline ili kin hükümlerine aykırı hareket edilmesinden kaynaklandı ı, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinde de, madde ayrımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümlenece inin açıkça belirtildi i; bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ili kin sorumluluk hükümlerini düzenleyen di er kanunlara nazaran özel nitelikte oldu u ve bu nedenle idare ajanlarının eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyu mazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerekti i kanaatine ula ılmı tır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısı'nın ba vurusunun kabulü ile davalı idare vekilinin görev itirazının reddine ili kin Kocaeli 2. dare Mahkemesinin 06/11/2020 tarihli ve E.2020/1336 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmi tir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın BA VURUSUNUN KABULÜ ile davalı idare vekilinin görev itirazının reddine ilişkin Kocaeli 2. derece Mahkemesinin 06/11/2020 tarihli ve E.2020/1336 sayılı GÖREVLİ L K KARARININ KALDIRILMASINA,

05/04/2021 tarihinde, Üyeler Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın KARAR OYLARI ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
Ükrü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Bırol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN

KAR IOY

Uyu mazlık Mahkemesinin 15/02/2016 gün, E:2015/926, K:2016:50 sayılı kararındaki kar ı oy gerekçesinde belirtildi i gibi; "Uyu mazlık, davacıya ait araca, gümrük mevzuatına aykırı olarak yurda sokuldu undan bahisle emniyet yetkililerince el konulması üzerine u ranıldı ı ileri sürülen maddi zararın yasal faizi ile birlikte tazmini isteminden do mu tur.

Adli ve dari yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları nedeniyle olu an olumsuz görev uyu mazlı ı üzerine sayın ço unluk görü ü do rultusunda "Uyu mazlı ın çözümünün 2918 sayılı yasanın 110. maddesi gere ince adli yargının görev alanında bulundu u" gerekçesiyle adli yargının görevli oldu una karar verilmi tir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 110. maddesine 6099 sayılı Kanunla eklenen 1. fıkra ile " leteni veya sahibi Devlet ve di er kamu kurulu ları olan araçların sebebiyet verdi i zararlara ili kin olanları dâhil, bu Kanundan do an sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır." hükmü getirilmi tir.

Eldeki uyu mazlık ise anılan Kanun hükmü kapsamında kalmamaktadır.

Zira, 2918 sayılı Kanun'un 85. maddesinde açıkça belirtildi i üzere Kanun motorlu araçların i letilmesinden do an zararlar nedeniyle araç i leteninin hukuki sorumlulu unu düzenlemektedir. Oysa ki somut uyu mazlıkta davacı, noter yoluyla satın aldı ı araca gümrük mevzuatına aykırı olarak yurda sokuldu undan bahisle emniyet yetkililerince el konuldu unu ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi sebebiyle u radı ı zararda davalı idarenin hizmet kusuru bulundu unu ileri sürmektedir.

Anayasanın 125. maddesinde; idarenin her türlü eylem ve i lemlerine kar ı yargı yolunun açık oldu u belirtildikten sonra, son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve i lemlerinden do an zararı ödemekle yükümlü oldu u kurala ba lanmı tir.

dare kural olarak yürüttü ü kamu hizmetiyle nedensellik ba ı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve/veya i lemlerden do an zararlar dare Hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gere i tazmin edilmektedir.

darenin yürütmekle görevli oldu u bir hizmetin kurulu unda, düzenleni inde veya i leyi indeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya bo luk olarak tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü i lemesi, geç i lemesi veya hiç i lememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülü ünün do masına yol açmaktadır.

Davalı kamu tüzel ki ili i olup; kural olarak, i lem ve eylemleri idari nitelik ta ır. Somut olayda, bu davalının yasa ile kendilerine verilmi bulunan görevleri gere i gibi yerine getirmediikleri ileri sürülmü tür. Görevin hiç veya gere i gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteli indedir. dare'nin hizmet kusurundan do an zararlardan dolayı, dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gere ince dare'ye kar ı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir.

Trafik tescil ve büro amirli i tarafından araç tesciline ili kin olarak yapılan i lemlerin idari nitelikte olup hiç yapılmaması, geç yapılması ya da gere i gibi yapılıp yapılmadı ı hususunun idari yargı yerinin denetimine tabi bulunmasına göre 2577 sayılı .Y.U.K 2/1- b maddesinde sayılan dava çe itlerinden olan eldeki tam yargı davasında uyu mazlı ın çözümünde idari yargı görevlidir.

Bu gerekçelerle uyu mazlıkta Adli Yargıyı görevli kabul eden sayın ço unlu un görü üne katılmıyoruz.

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN